

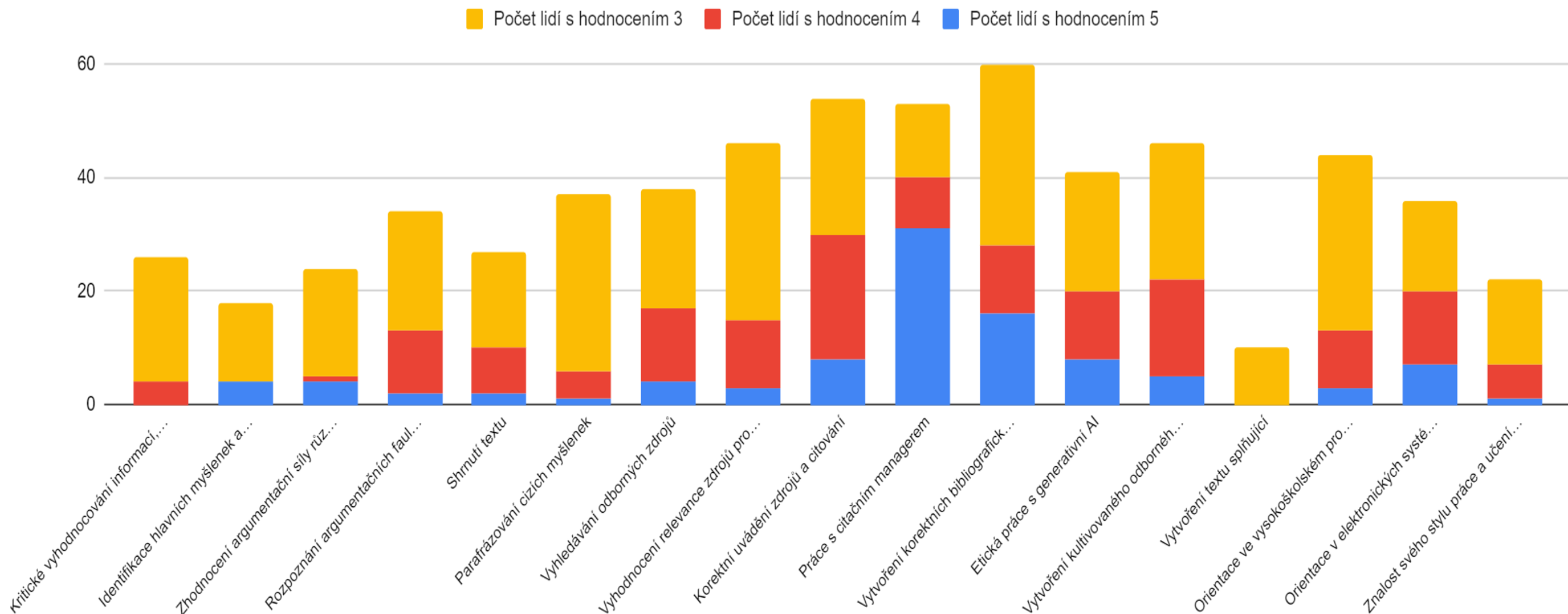
Jak na psaní odborných textů

Úvod do akademické práce

Magdalena Mouralová

Vaše nejistoty (aktivita z první hodiny)

Nejistota v různých dovednostích (výskyt hodnocení 3-5)

Jaký má být odborný text?

1. Jasný, srozumitelný

- věcný styl, jednoznačné významy slov, vymezené termíny,
- jazyk raději strohý (bez básnických figur, obraznosti, „žurnalismů“, vzletných frází, výplňků...), bez citového zabarvení
- strukturace myšlenek – do vět, odstavců, oddílů (možno využívat podnadpisy, případně i zvýraznění)
- Jednoduché účelové formátování (aby se dobře četlo a nic nerušilo)

2. Důvěryhodný

- Podložená argumentace
- Zdrojování, citování
- Transparentní postup

3. Přínosný

- Zajímavé myšlenky, nová sdělení, propojení
- Stojí za to, aby byl napsán a čten

Práce se zdroji

Proč pracujeme se zdroji?

- opora pro argumenty
- prokázání dobré znalosti popisované problematiky
- uvedení informací do relevantního kontextu
- umožnění čtenáři dozvědět se víc (identifikace citovaného dokumentu)
- dodržování autorského práva, informační etiky
- prokázání dobré schopnosti práce s literaturou

Co vše může být zdrojem?

- Cokoliv
 - Neexistují nevhodné zdroje, jen nevhodné použití
- Nejčastěji využívané zdroje v seminárních a bakalářských pracích
 - Odborné texty (knihy, články, studie...)
 - Veřejněpolitické dokumenty (zákony, strategie, volební programy...), organizační zdroje (weby, studie, prezentace)
 - Vlastní nebo cizí data (rozhovory, sociologická šetření, měření, statistiky...)

Práce se zdroji – ujasnění termínů

- Citování, zdrojování, odkazování – synonyma
 - *Citace* je jakýkoliv *odkaz* na zdroj
- V textu rozlišujeme
 - **Přímou citaci**
 - **Parafrázi**
 - **Souhrn**
- V seznamu zdrojů se pak uvádí **bibliografický záznam** (též bibliografická citace), což je kompletní údaj o zdroji, podle nějž je jej možné jednoznačně identifikovat a dohledat

- **Přímá citace**
 - Přebíráme nejen myšlenky, ale i přesné formulace
 - V uvozovkách, s odkazem na přesné místo ve zdroji (strana)
 - jen, když je k tomu důvod
 - raději kratší, pozor na plynulost a konzistenci textu
- **Parafráze**
 - Převzetí myšlenky, informace, ale použití vlastních slov
 - Nejčastější! Základní způsob podkládání argumentů
 - Nejsou uvozovky, bývá odkaz na konkrétní místo ve zdroji (lze-li myšlenku či informaci jasně lokalizovat)
 - nesmí být jen „přebásnění“ původního textu (výmňa jednoho slova za jiné, náhrada synonymy), přebíráte myšlenku, nikoliv formulace, ale ani strukturu argumentace
- **Souhrn**
 - Shrnutí myšlenky nebo obsahu celého textu
 - Neodkazuje se na konkrétní místo
 - Často např. informace, že se text věnuje určitému tématu, že používá určitý náhled, metodu, terminologii

Korektní práce se zdroji

1. Lze jasně a **jednoznačně rozlišit vlastní myšlenky, formulace a data od těch převzatých**. Všechny převzaté myšlenky, údaje a formulace jsou **opatřeny odkazem na zdroj**.
2. V práci jsou uvedeny **všechny užité zdroje**, a zároveň **nejsou uváděny zdroje, s nimiž autor nepracoval**.
3. Informace o zdrojích jsou **úplné, zdroje jsou podle nich identifikovatelné a dohledatelné**.
4. Informace o zdrojích jsou uváděny jednotně a v jednom z kodifikovaných stylů.

Jak hledat dobrý zdroj

1. Na co zdroj potřebuji, k čemu jej chci použít?
→ Výzkumná otázka, teze
2. Jaký typ zdroje to bude? Kde takové zdroje jsou shromážděny?
→ Volba nástroje (databáze, vyhledavač...)
3. Jak přesně najít nadějný zdroj/e?
→ Vyhledávací strategie
4. Jak poznat, který zdroj je opravdu použitelný?
→ Strategie čtení, procházení zdrojů

Odborné zdroje

- Odborné nakladatelství, periodikum
- Recenzní řízení, posouzení relevance a kvality
- Soubory, databáze
 - Web of Science, Scopus...
 - UKAŽ
 - Google Scholar

Vyhledávací strategie

- Konkrétní zdroj – kniha, článek (znám název, např. z četby ke kurzům)
- Autor (znám z výuky, vím, že se zabýval tématem)
- Klíčová slova (termíny, téma)
- Využít už nalezené dobré zdroje – na co odkazují, kdo odkazuje na ně
- Nástroje AI (ne obecné, ale akademické)

Klíčová slova

- Lze i sousloví
- Lépe fungují anglická
- Kde hledat (název, abstrakt, celý text, klíčová slova...)
- Omezení výsledků (dostupnost, obor, období, typ zdroje...)
- Booleovské operátory – vztahy mezi klíčovými slovy (AND, OR, NOT)
- Zkoušet různé varianty hledání (zaznamenávat si)
- Synonyma, různé komunity používají různé termíny

UKAŽ

Před prvním přístupem je nutné se přihlásit k využití služeb (souhlas s pravidly), potřeba průkaz UK

Pro plnohodnotné využití se přihlásit (univerzální login, heslo)

UNIVERZITA
KARLOVA

NOVÉ
VYHLEDÁVÁNÍ

PROHLÍŽENÍ
REJSTRÍKŮ

PORTÁL
E-ZDROJŮ

E-PŘIHLÁŠKA

NÁPOVĚDA

Přihlásit se

Menu

Chci hledat...

POKROČILÉ VYHLEDÁVÁNÍ

Vše

Knihy

Časopisy

Články

Jak funguje UKAŽ?

UKAŽ ("centrální vyhledávač Univerzity Karlovy od A do Ž") umožňuje prohledávat současně tištěné, digitalizované a elektronické informační zdroje dostupné na Univerzitě Karlově.

Z jednoho místa tak můžete snadno vyhledávat knihy, články, časopisy, vysokoškolské práce, konferenční materiály atd. potřebné ke studiu či vědecké práci.

Po přihlášení k uživatelskému kontu UKAŽ mj. můžete:

- Zobrazit a prodloužit si své výpůjčky
- Zadat si rezervaci (požadavek) na dokument (rozpůjčovaný / ze skladu)
- Trvale si ukládat vyhledané záznamy do Oblíbených

I bez přihlášení můžete:

- Vyexportovat si údaje o dokumentu do citačního manažeru nebo poslat na e-mail

Tipy pro vyhledávání

- Znáte-li název dokumentu, který hledáte, využijte **Pokročilé vyhledávání** a vyhledávejte přímo v poli **Název**.
- Pokud znáte přesný název dokumentu, zadejte jej do vyhledávacího pole v uvozovkách, tj. jako **frázi** – např. *"Anamánova lékařská embrologie"*

Příklad – ředitelé škol a emoční práce

- Výzkumné otázky: Jak ředitelé škol pracují s emocemi? Jak ředitelé škol managují emoce školní komunity (učitelů, žáků, rodičů)?
- Klíčová slova: ředitel školy – emoční práce; headmaster/school principal – emotional labor / emotional management
 - Rozšíření, specifikace: učitelé/žáci/rodiče, krize...

Využití AI pro rešeršování

- [Perplexity](#) - rešerše (akademické, zpravodajství, YouTube)
- [Consensus](#) - akademické práce, některé i za paywallem
- [Elicit](#) - akademické práce, zdarma
- [Connected Papers](#) - akademické práce
- [Scite](#) - akademické práce („vidí“ za paywall)

Doporučuji vždy zkoušet více různých vyhledávacích strategií (tradiční a AI, různá klíčová slova, různé databáze...)

Citační managery

Vyzkoušejte doma a probereme problémy na hodině 31. 10.

Co umožňují

- automatické generování citací podle různých citačních stylů
- vytváření bibliografických citací pomocí formuláře nebo stahováním dle identifikátorů (např. ISBN, DOI)
- třídění citací, propojování citací a zdrojů, komentování
- import z databází
- interakce s textovým editorem, která umožňuje automatické vytváření odkazů přímo v procesu psaní

Doporučené nástroje

- [Citace PRO Free](#)
 - umí ISO 690, generování pomocí ISBN, DOI, snadné, dostatečné pro bc. studium
- [Citace PRO Plus](#)
 - Předplaceno pro studenty UK, více stylů, doplněk pro Word a pro prohlížeče, úložiště
- [Zotero.org](#)
 - Open source, prohlížeče, textové editory, úložiště
- [mendeley.com](#)
 - Propojení na Sopus
- EndNote
 - Propojení na WoS

Požadavky na odborný text

Obecné

- Žánr argumentační esej nebo syntetizující konspekt (ale nebazírujeme na přesných charakteristikách žánru)
- Téma relevantní pro studované obory (sociologie, politologie, veřejná/sociální politika)
- Ucelená diskuse konkrétní otázky, teze (představení různých odpovědí, pohledů, argumentů pro a proti...)
- Rozsah samotného textu 4000-7000 znaků včetně mezer

Zdroje

- Celkem alespoň 4 (doporučujeme více, ale není nutné to přehánět)
- Min. 2 zdroje v AJ
- Využít min. 2 různé nástroje pro vyhledávání odborných zdrojů – povinně UKAŽ, další dle výběru (Scholar, Scopus, WoS, Elicit...)
- Min. **2 odborné články**, tj. z recenzovaných časopisů, z nichž alespoň jeden je indexovaný ve WoS nebo Scopus
 - Buď hledat v těchto databázích nebo ověřit indexování příslušného časopisu

Požadavky na odborný text

Povinný obsah

- Název (nadpis) vystihující obsah práce
- Jméno a příjmení autora
- Abstrakt v ČJ a v AJ
- Klíčová slova v ČJ a v AJ
- Úvod – představení společného tématu/otázky, k němuž/níž se zdrojové texty vztahují, a obhájení důležitosti
- Stať – shrnutí informací ze zdrojových textů, které se vztahují ke zvolenému tématu / otázce formou syntézy (ne v bodech a ne samostatné shrnutí pro každý zdrojový text, ale souvislý text, který o zvoleném tématu přinese informace získané napříč zdrojovými texty. Členěna do odstavců a oddílů.
- Závěr – shrnutí, syntéza argumentů + případně co z toho plyne pro vás, společnost, vědu...
- Přímá citace (alespoň 1, abyste ukázali, že to umíte)
- Parafráze myšlenek z textů (více, většina citací)
- Tabulka, obrázek nebo jiný grafický prvek zakomponovaný do textu (abyste ukázali, že to s nimi umíte)
- Seznam zdrojů

Formální požadavky

- Logické členění textu podnadpisy (alespoň 3 oddíly, ne po zdrojích, ale po myšlenkách a roli v textu – tj. typický úvod, podpůrné argumenty, kritika/námítky/oslabení, závěrečné shrnutí (syntéza))
- Členění textu do odstavců
- Číslování stran
- Zarovnání do bloku, dodržování základních typografických pravidel (správná interpunkce, osamocená slova/řádky...)
- Spisovná odborná čeština (ne angličtina, ne slovenština – využijte klidně nástroje pro jazykovou korekturu)
 - nechceme trápit lidi s jinou mateřštinou, ale studujete v českém programu, je dobré si to vyzkoušet
- Pro citování používán tzv. harvardský styl, tj. závorka s autorem a rokem přímo v textu
- Formát citací a bibliografických odkazů odpovídá normě ISO 690.
- Tabulky, obrázky a jiné grafické objekty obsahují popisek a jsou číslovány, a odkazuje se na ně v textu.
- Dokument je pojmenován tak, aby z názvu byl poznat autor, příležitost a verze/datum (např. mouralova_uap2024_konspekt1)